

Muzyczne wybory młodzi

Komunikat z badań Narodowego Centrum Kultury.

Warszawa, luty 2021 r.

W badaniu sondażowym, przeprowadzonym w drugiej połowie listopada 2020 roku, powróciliśmy do tematu gustów muzycznych młodzieży. Czego słuchają dzisiejsi nastolatki? Jaką rolę odgrywa w ich życiu muzyka? Na te pytania poszukiwaliśmy odpowiedzi w badaniu.

Nie można zrozumieć współczesnej aktywności kulturalnej młodzieży bez odniesienia do muzyki — tylko 3% młodych ludzi deklaruje, że muzyki nie słucha, a dla dwóch trzecich z nich jest to niemal codzienny sposób na obcowanie z kulturą.

Aby poznać gusta muzyczne dzisiejszych nastolatków, posłużyliśmy się metodą sondażową. W odróżnieniu od statystyk udostępnianych przez dystrybutorów czy tradycyjnych list przebojów (zliczających liczbę przesłuchań lub sprzedanych egzemplarzy nośników muzyki), metoda ta pozwala na pokazanie preferencji i praktyk przeciętnych odbiorców, bez przydawania specjalnej wagi upodobaniom relatywnie niewielkiej grupy najbardziej zaangażowanych konsumentów muzyki.

METODOLOGIA

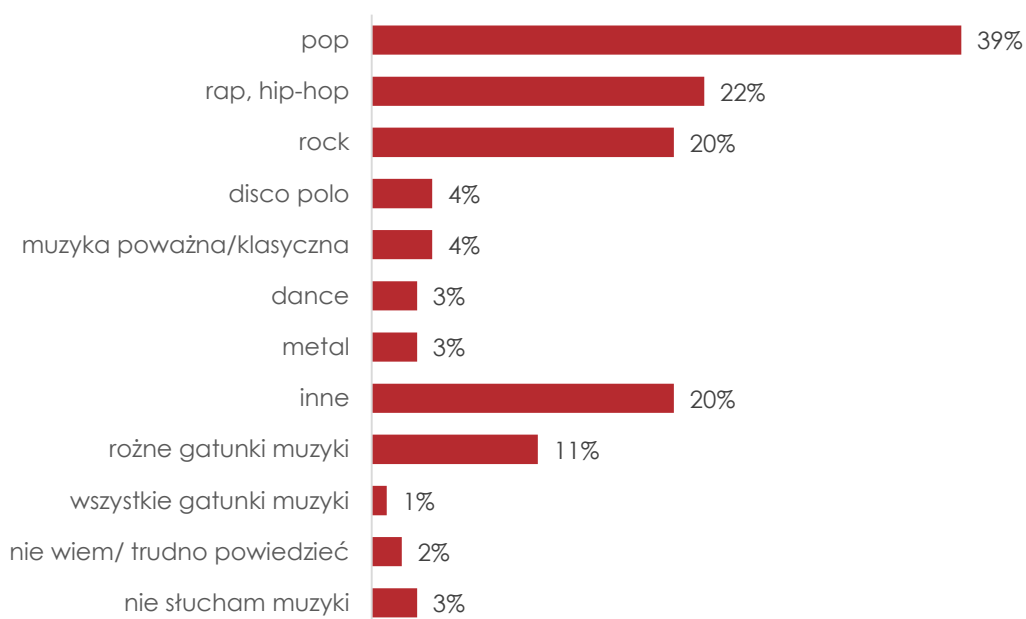
Badanie zrealizowane zostało metodą CAWI (*Computer Assited Web Interview*), w dniach 17–29 listopada 2020 roku, przez firmę Kantar Polska S.A. (za pośrednictwem panelu internetowego Klub Kantar). Próba dobrana do badania liczyła 2002 osoby w wieku od 12 do 17 lat i miała charakter kwotowy: zmiennymi kontrolowanymi były płeć, wiek (dwie kategorie: 12–14 lat oraz 15–17 lat), wielkość miejscowości zamieszkania (4 kategorie wielkości miejscowości) oraz rodzaj szkoły, do której uczęszczają respondenci. Kwoty ustalone zostały na podstawie danych GUS oraz serwisu Otwarte Dane.

ULUBIONY RODZAJ MUZYKI

Nastolatków zapytaliśmy przede wszystkim jakiej muzyki słuchają na co dzień. Było to pytanie otwarte, a więc badani mieli swobodę odpowiedzi spontanicznej, bez konieczności wyboru z przygotowanej wcześniej listy. Daje to możliwość sprawdzenia, jak sami młodzi ludzie określają muzykę, którą lubią.

Niemal dwie piąte respondentów (39%) twierdzi, że słuchają popu. Na kolejnych miejscach znalazły się rap, hip-hop (22%) oraz rock (20%). To podstawowe kategorie którymi posługują się młodzi ludzie by opisać muzykę, którą lubią. Dwie trzecie (67%) z nich wskazało co najmniej jedną z nich.

Wykres 1. Gatunki muzyki najpopularniejsze wśród młodzieży

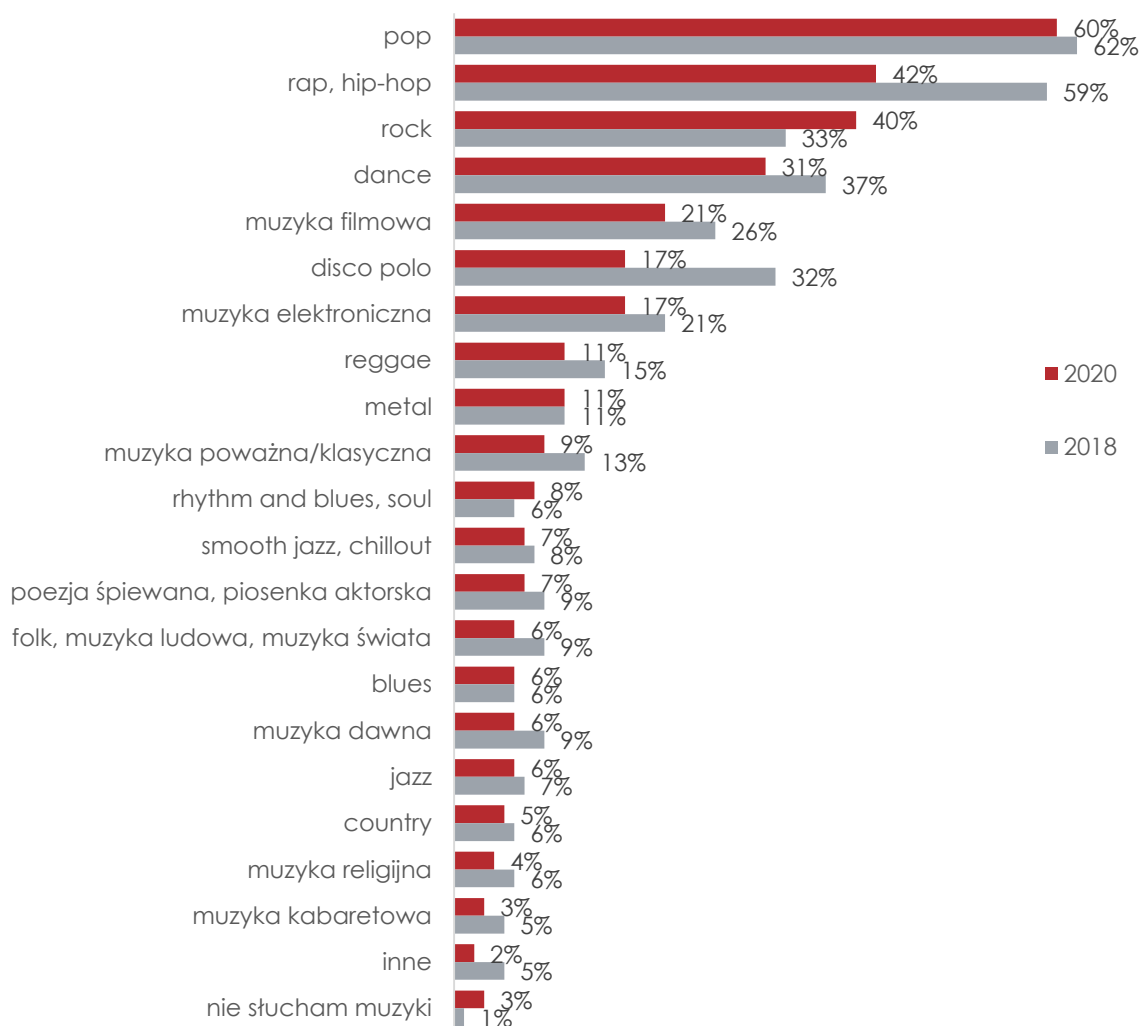
Źródło: NCK/Kantar (N = 2002), 2020. Treść pytania: Jakiej muzyki słuchasz na co dzień? Procenty nie sumują się do 100, bo badani mieli możliwość wskazania wielu odpowiedzi.

Zdecydowanie rzadziej wskazywane były disco-polo (4%), muzyka poważna lub klasyczna (4%), dance (3%) i metal (3%). Żaden inny gatunek nie został wymieniony przez więcej niż 2% respondentów. Warto jednak zwrócić uwagę, że w sumie 20% badanych deklaroowało, że na co dzień słucha muzyki innego rodzaju niż te wspomniane wyżej. Były to m.in.: kpop, techno, jazz, muzyka elektroniczna, reggae, r'n'b, folk czy trap.

Mniej więcej jedna dziesiąta respondentów (11%) deklaroowała, że słucha różnych gatunków muzyki, bez ich doprecyzowywania. 1% twierdzi, że słucha wszystkich rodzajów muzyki. Tylko 3% deklaruje, że w ogóle nie słucha na co dzień muzyki. Większość (60%) nastolatków wymieniła tylko jeden gatunek muzyki, którego słucha.

Aby uzyskać pełniejszy obraz "diety" muzycznej młodych ludzi (a także by móc porównać tegoroczne wyniki z uzyskanymi przed dwoma laty), zadaliśmy także pytanie zamknięte: przedstawiliśmy nastolatkom listę dwudziestu gatunków muzycznych prosząc, by wybrali spośród nich wszystkie te, których słuchają z własnego wyboru. Listę najpopularniejszych gatunków muzycznych ponownie otwierają pop (60% wskazań), rap, hip-hop (42%) oraz rock (40%). Na kolejnych miejscach znalazł się muzyka dance (31%), muzyka filmowa (21%), disco polo (17%), muzyka elektroniczna (17%), reggae (11%) oraz metal (11%). Pozostałe rodzaje muzyki, o które pytaliśmy, były wskazywane przez mniej niż 10% respondentów.

Wykres 2. Gatunki muzyki, których słucha młodzież

Źródło: NCK/Kantar (N = 2002), 2020. Treść pytania: Jakich gatunków muzycznych słuchasz z własnego wyboru? Możesz wskazać dowolną liczbę gatunków.

Procenty nie sumują się do 100, bo badani mieli możliwość wskazania wielu odpowiedzi.

Nastolatkiw średnio wskazywali trzy gatunki muzyki, których słuchają z własnego wyboru (przy odchyleniu standardowym wynoszącym 2,45). Najczęściej wskazywali od jednego do trzech gatunków, ale rekordziści zaznaczyli ich aż 19. Średnia liczba wskazywanych rodzajów muzyki jest nieco wyższa wśród starszych badanych (3,45 wśród respondentów w wieku 15–17 lat) niż wśród młodszych (2,96 wśród 12–14-latków).

W porównaniu do wyników z roku 2018, można zauważyć przede wszystkim wyraźnie niższy odsetek badanych wskazujących rap oraz disco polo, a wyższy - wskazujących muzykę rockową.

Analizując tegoroczne dane, można zaobserwować pewne prawidłowości powiązane ze zmiennymi społeczno-demograficznymi¹. Dziewczęta częściej niż chłopcy deklarują, że słuchają popu (68% wobec 52%), dance (36% wobec 25%) i disco polo (20% wobec 14%). Z kolei chłopcy częściej są słuchaczami rapu (46% wobec 39%), muzyki elektronicznej (22% wobec 12%) oraz metalu (13% wobec 8%).

Duża część gatunków muzycznych, szczególnie mniej popularnych (jak na przykład metal, muzyka poważna lub klasyczna, r'n'b, smooth jazz, poezja śpiewana, ale także rock) częściej wskazywana jest przez badanych ze starszej grupy wiekowej (15–17 lat) niż przez młodszych. Jedynie muzyki dance częściej słuchają młodzi. Jest to zrozumiałe — okres nastoletni to moment, gdy sprecyzowane gusta estetyczne dopiero się kształtują.

Znaczenie odgrywa także wykształcenie rodziców – jeśli co najmniej jedno z nich ma wykształcenie wyższe², dzieci częściej deklarują, że słuchają popu i rocka. Z kolei dzieci rodziców z wykształceniem niższym lub średnim częściej sięgają po disco polo.

Aby zidentyfikować podobieństwa między gatunkami muzycznymi i wskazać gatunki, których grupy odbiorców w największym stopniu się pokrywają, można posłużyć się indeksem Jaccarda. Jest to często stosowana miara podobieństwa dwóch zbiorów, obliczana jako iloraz ich części wspólnej i sumy.

Spośród gatunków, o które pytaliśmy, najbardziej podobne okazują się pop i dance. Wartość indeksu Jaccarda wynosi w ich przypadku 0,36, co oznacza, że część wspólna zbiorów słuchaczy tych dwóch gatunków stanowi nieco ponad jedną trzecią ich sumy. 78% słuchaczy muzyki dance słucha także popu; z drugiej strony, 40% słuchaczy popu słucha także dance. Drugą najwyższą wartość (0,34) indeks osiąga w przypadku rapu i popu : 62% słuchaczy rapu słucha także popu, a 44% słuchaczy popu — także hip-hopu. Kolejne wartości notujemy w przypadku muzyki poważnej/klasycznej i filmowej (0,24), rocka i muzyki filmowej (0,24), disco polo i dance (0,24) oraz popu i muzyki filmowej (0,23).

---

¹ Pełna tabela zróżnicowań społeczno-demograficznych stanowi aneks do komunikatu. Wszystkie zróżnicowania omawiane w tekście są istotne na poziomie istotności $p < 0,05$. Przy testowaniu różnic istotności posłużono się testem proporcji z-test.

² Wykształcenie wyższe oznacza ukończone studia wyższe. Wykształcenie średnie oznacza wykształcenie zasadnicze zawodowe, średnie zawodowe, średnie ogólne, pomaturalne nie będące wykształceniem wyższym. Wykształcenie niższe oznacza wykształcenie niepełne podstawowe, podstawowe lub gimnazjalne.

PODEJMOWANA AKTYWNOŚĆ MUZYCZNA

Słuchanie muzyki to nie jedyny sposób aktywności związany z tą dziedziną sztuki. Aby uzyskać pełniejszy obraz roli muzyki w życiu młodych ludzi, pytaliśmy ich także o częstotliwość praktyk muzycznych. Mówiąc ogólnie, aktywność tę można podzielić na aktywność ekspresyjną (granie i wykonywanie muzyki), percepcyjną (słuchanie) oraz intelektualną (zdobywanie wiedzy)³. W sondażu interesowały nas wszystkie te rodzaje praktyk.

Co rozumiałe, najczęstszą aktywnością jest słuchanie muzyki dla przyjemności: 67% nastolatków deklaruje, że robi to co najmniej raz w tygodniu. Tylko 3% twierdzi, że nigdy nie słucha muzyki.

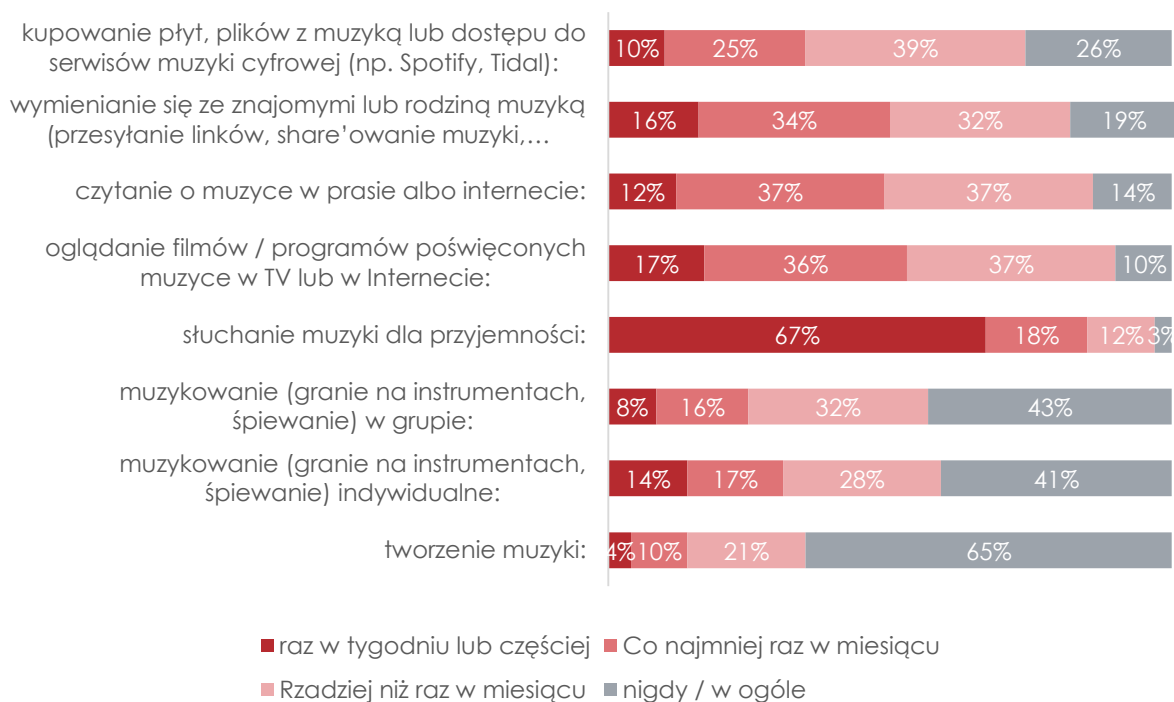
Formy aktywności wymagające większego zaangażowania są oczywiście rzadsze. Mniej więcej połowa badanych (53%) deklaruje, że co najmniej raz w miesiącu ogląda filmy/programy poświęcone muzyce w telewizji bądź internecie (można się domyślać, że dla wielu z nich oznacza to krótkie filmy, np. w serwisie Youtube). Podobny odsetek respondentów co najmniej raz w miesiącu wymienia się ze znajomymi lub rodziną muzyką (50%) oraz czyta o muzyce w prasie albo internecie (49%). Rzadsze jest kupowanie muzyki (jako płyt, plików z muzyką lub dostępu do serwisów streamingowych) — około jednej trzeciej nastolatków (35%) deklaruje, że robi to co najmniej raz w miesiącu.

Najmniej rozpowszechniona jest ekspresyjna aktywność muzyczna. Nie więcej niż jedna trzecia młodych ludzi angażuje się w nią regularnie, a więc co najmniej raz w miesiącu. 31% respondentów deklaruje, że regularnie muzykuje indywidualnie, 24% — w grupie, a 14% tworzy muzykę.

---

³ Zob. E. Szubertowska, *Muzyczna aktywność własna młodzieży a świadoma percepcja muzyki młodzieży szkół średnich*, Wydawnictwo Akademii Bydgoskiej, Bydgoszcz 2002; też, *Edukacja a kultura muzyczna młodzieży*, Wydawnictwo Akademii Bydgoskiej, Bydgoszcz 2003.

Wykres 3. Aktywność muzyczna młodzieży

Źródło: NCK/Kantar (N = 2002), 2020. Treść pytania: Jak często zdarza ci się: ... .

Analizy statystyczne wskazują, że zróżnicowanie ze względu na zmienne społeczno-demograficzne jest najwyraźniejsze w przypadku konsumpcji muzyki. Znaczenie ma tu wiek badanych: respondenci w wieku 15–17 lat częściej niż młodsi słuchają muzyki dla przyjemności (72% z nich deklaruje, że robi to co najmniej raz w tygodniu, w porównaniu do 63% w młodszej grupie wiekowej), częściej także wydają pieniądze na muzykę. Istotną zmienną jest także wykształcenie rodziców: im wyższe, tym częściej ich dzieci słuchają muzyki dla przyjemności. Odwrotną zależność obserwujemy w przypadku tworzenia muzyki: dzieci rodziców o niższym poziomie wykształcenia częściej deklarują, że tworzą muzykę.

KOMENTARZ

Opisując muzykę, której słuchają na co dzień, młodzi ludzie odwołują się przede wszystkim do bardzo ogólnych kategorii: pop, hip-hop czy rock to bardzo szerokie nurty, obejmujące olbrzymie spektrum bardzo różnorodnej muzyki, nagrywanej na przestrzeni wielu lat. Bardziej szczegółowe określenia pojawiają się dość rzadko, szczególnie w spontanicznych wypowiedziach (nastolatkom najczęściej wymieniają w tym kontekście disco polo, muzykę poważną/klasyczną, dance i metal). Relatywnie wysoki odsetek badanych wymieniających gatunki wskazane przez mniej niż 3% respondentów (20%) może wskazywać na rozproszenie gustów,

bądź też na zamieszanie terminologiczne, utrudniające opisanie własnych preferencji⁴.

Interesującym przypadkiem jest w tym kontekście trap, który — gdy spojrzeć na dane publikowane przez dystrybutorów — wydaje się gatunkiem niezwykle popularnym⁵. Tymczasem w naszym badaniu jako muzykę słuchaną na co dzień spontanicznie wskazuje go jedynie 1% respondentów. Może to świadczyć o tym, że tego rodzaju rozróżnienia niekoniecznie mają wielkie znaczenie dla odbiorców, którzy wykonawców z tego nurtu uznają po prostu za raperów; lub o tym, że gusta najbardziej aktywnych słuchaczy niekoniecznie pokrywają się z upodobaniami szerokiej publiczności.

Muzyki słuchają niemal wszyscy nastolatki: tylko 3% deklaruje, że nie słucha jej wcale (odpowiedzi te są spójne między pytaniami o ulubione gatunki oraz o praktyki). Dość szeroko rozpowszechnione jest też dzielenie się muzyką ze znajomymi oraz zainteresowanie nią, wyrażające się w konsumpcji treści około-muzycznych.

---

⁴ Nie można się temu dziwić, biorąc pod uwagę różnorodność funkcjonującej terminologii dotyczącej muzyki popularnej i jej nieustanne mutacje. Przykładowo, strona internetowa [everynoise.com](https://www.everynoise.com), przedstawiająca analizę danych dotyczących przesłuchań utworów w serwisie streamingowym Spotify, prezentuje mapę na której znajduje się obecnie 5 181 odrębnych gatunków muzycznych (<https://www.everynoise.com>, dostęp w dniu 19 stycznia 2021 r.).

⁵ Zob. np. podsumowanie gustów muzycznych Polaków prezentowane przez Spotify (<https://spotify.prowly.com/111831-kogo-sluchamy-najchetniej-spotify-prezentuje-gusta-muzyczne-polakow>, dostęp w dniu 19 stycznia 2021 r.), w którym wymieniony jest jako jeden z pięciu najpopularniejszych gatunków muzyki obok popu, dance popu, rapu i rocka.

Aneks – tabele różnicowań społeczno-demograficznych

Jakich gatunków muzycznych słuchasz z własnego wyboru? Możesz wskazać dowolną liczbę gatunków.	Płeć		Wiek		Wykształcenie matki			Wykształcenie ojca		
	kobieta	mężczyzna	12-14 lat	15-17 lat	Niższe	Średnie	Wyższe	Niższe	Średnie	Wyższe
	% w kolumnach									
pop	68%	52%	61%	59%	51%	57%	64%	39%	59%	62%
rap, hip-hop	39%	46%	42%	43%	40%	44%	42%	42%	44%	40%
rock	39%	40%	34%	46%	33%	36%	45%	26%	37%	45%
dance	36%	25%	34%	27%	27%	33%	29%	24%	34%	27%
muzyka filmowa	23%	20%	20%	23%	21%	19%	24%	19%	20%	24%
disco polo	20%	14%	18%	16%	22%	21%	13%	27%	21%	11%
muzyka elektroniczna	12%	22%	16%	17%	12%	16%	18%	16%	16%	18%
reggae	11%	12%	11%	11%	10%	12%	11%	12%	12%	10%
metal	8%	13%	8%	13%	12%	10%	11%	7%	10%	12%
muzyka poważna/klasyczna	8%	11%	7%	12%	7%	9%	11%	5%	8%	11%
rhythm and blues, soul	8%	8%	6%	10%	7%	7%	9%	7%	8%	9%
smooth jazz, chillout	7%	6%	5%	9%	8%	6%	7%	11%	6%	8%
poezja śpiewana, piosenka aktorska	8%	6%	3%	11%	8%	6%	7%	7%	5%	9%
folk, muzyka ludowa, muzyka świata	6%	7%	6%	7%	6%	6%	7%	5%	7%	7%
blues	6%	7%	4%	9%	5%	7%	6%	3%	6%	7%
muzyka dawna	6%	5%	5%	7%	4%	6%	6%	3%	7%	5%
jazz	6%	6%	4%	8%	4%	5%	7%	5%	6%	6%
country	5%	6%	5%	6%	5%	6%	5%	3%	6%	5%
muzyka religijna	5%	4%	3%	6%	3%	5%	4%	7%	5%	3%
muzyka kabaretowa	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	3%	4%
nie słucham muzyki	1%	5%	3%	3%	2%	3%	3%	4%	3%	3%
inne	3%	2%	2%	2%	1%	1%	3%	5%	1%	3%

Aneks – tabele różnicowań społeczno-demograficznych

Jak często zdarza ci się:		Płeć		Wiek		Wykształcenie matki			Wykształcenie ojca		
		Mężczyzna	Kobieta	12-14 lat	15-17 lat	Niższe	Średnie	Wyższe	Niższe	Średnie	Wyższe
		% w kolumnie									
kupować płyty, pliki z muzyką lub dostęp do serwisów muzyki cyfrowej (np. Spotify, Tidal)	Nigdy	26%	25%	30%	21%	22%	27%	25%	28%	25%	25%
	Rzadziej niż raz w miesiącu	39%	38%	38%	39%	44%	39%	38%	38%	40%	38%
	Co najmniej raz w miesiącu	25%	26%	23%	28%	23%	25%	27%	19%	26%	26%
	Raz w tygodniu lub częściej	10%	10%	9%	12%	11%	9%	11%	15%	9%	11%
wymieniać się ze znajomymi lub rodziną muzyką (przesyłanie linków, share'owanie muzyki, pożyczanie płyt)	Nigdy	21%	16%	20%	17%	18%	20%	17%	18%	19%	18%
	Rzadziej niż raz w miesiącu	33%	32%	34%	31%	36%	34%	30%	38%	34%	30%
	Co najmniej raz w miesiącu	33%	35%	33%	35%	31%	32%	36%	31%	32%	37%
	Raz w tygodniu lub częściej	14%	17%	14%	17%	14%	14%	17%	14%	15%	16%
czytać o muzyce w prasie albo internecie	Nigdy	14%	14%	16%	13%	16%	16%	13%	20%	15%	12%
	Rzadziej niż raz w miesiącu	39%	34%	39%	35%	38%	35%	38%	38%	37%	36%
	Co najmniej raz w miesiącu	36%	38%	35%	39%	39%	38%	36%	32%	36%	39%
	Raz w tygodniu lub częściej	10%	13%	10%	14%	7%	11%	13%	9%	12%	13%
oglądać filmy / programy poświęcone muzyce w TV lub w Internecie	Nigdy	10%	9%	9%	10%	9%	10%	9%	8%	10%	9%
	Rzadziej niż raz w miesiącu	37%	36%	36%	38%	37%	37%	37%	42%	37%	36%
	Co najmniej raz w miesiącu	35%	37%	37%	35%	37%	35%	37%	27%	36%	37%
	Raz w tygodniu lub częściej	17%	18%	18%	17%	16%	18%	17%	23%	17%	18%
słuchać muzyki dla przyjemności	Nigdy	4%	3%	3%	4%	5%	4%	2%	9%	4%	2%
	Rzadziej niż raz w miesiącu	12%	11%	13%	10%	22%	13%	8%	23%	12%	10%

	Co najmniej raz w miesiącu	17%	18%	20%	15%	19%	17%	17%	20%	19%	16%
	Raz w tygodniu lub częściej	66%	68%	63%	72%	54%	65%	72%	47%	65%	72%
muzykować (grać na instrumentach, śpiewać) w grupie	Nigdy	46%	40%	39%	48%	35%	45%	44%	34%	43%	44%
	Rzadziej niż raz w miesiącu	31%	32%	35%	29%	41%	32%	30%	41%	32%	30%
	Co najmniej raz w miesiącu	14%	19%	17%	16%	17%	16%	17%	12%	17%	16%
	Raz w tygodniu lub częściej	8%	9%	9%	8%	6%	7%	10%	14%	7%	10%
muzykować (grać na instrumentach, śpiewać) indywidualnie	Nigdy	43%	39%	37%	46%	35%	43%	41%	30%	42%	41%
	Rzadziej niż raz w miesiącu	29%	27%	30%	25%	35%	29%	26%	39%	29%	26%
	Co najmniej raz w miesiącu	15%	19%	19%	15%	19%	17%	16%	15%	17%	17%
	Raz w tygodniu lub częściej	13%	15%	14%	14%	11%	12%	17%	16%	12%	16%
tworzyć muzykę	Nigdy	65%	65%	63%	67%	54%	65%	67%	46%	63%	68%
	Rzadziej niż raz w miesiącu	23%	20%	23%	20%	27%	22%	19%	32%	23%	18%
	Co najmniej raz w miesiącu	9%	11%	10%	10%	15%	9%	10%	15%	10%	10%
	Raz w tygodniu lub częściej	4%	3%	4%	4%	4%	3%	3%	7%	3%	3%